

RETROSPECTIVĂ 2020 | Mediul de afaceri în anul pandemiei: Programe de intervenție - somaj tehnic, munca flexibilă, IMM Invest

Pandemia de Covid -19 a avut un impact semnificativ asupra mediului de afaceri, printre cele mai afectate sectoare fiind Horeca și cel al serviciilor pentru populație, iar la polul opus, construcțiile, IT și comerțul online.

Peste o treime (37%) dintre companiile din România și-au întrerupt total sau parțial activitatea după declararea stării de urgență pe fondul pandemiei de coronavirus, potrivit unui studiu realizat de PwC România în martie, în timp ce 20% dintre firme și-au restrâns activitatea.

Șomajul tehnic, programul flexibil de muncă "Kurzarbeit", programul de susținere a Întreprinderilor Mici și Mijlocii din România - IMM Invest sunt câteva dintre măsurile luate de autorități pentru a sprijini companiile și angajații afectați de criza sanitară, dar și cele care au reușit să limiteze efectele pandemiei.

În ceea ce privește cifra de afaceri și profitabilitatea firmelor, pandemia de Covid-19 a avut un impact negativ pe câteva sectoare, susține Florin Jianu, președinte al Consiliului Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România (CNIPMMR).

"Vorbim în principal de industrie și servicii, cu precădere pe zona serviciilor, acolo unde intra și Horeca și alte domenii cu privire la servicii pentru populație, de exemplu locuri de joacă, activități de igienă și așa mai departe. Industria a avut și ea un ușor recul în această perioadă. Comerțul și construcțiile au fost pe creștere, cu precădere pentru comerțul online. Comerțul clasic a avut și el o perioadă foarte scurtă de scădere în perioada de lockdown după care și-a revenit", a declarat președintele CNIPMMR pentru AGERPRES.

Referitor la locurile de muncă, datele INS arată că șomajul a ajuns la 5,3%, în creștere de la 4,5-4,7%, cât era înainte de pandemie.

"Nu este o creștere alarmantă în acest moment. Poate cu un minus pentru categoria de vârstă 15-24 ani, unde șomajul este la aproximativ la 20%. Unul din cinci tineri cu vârste între 15 și 24 de ani nu lucrează în prezent. Vorbim totuși despre cea mai dinamică și cea mai plină de energie categorie de vârstă, de angajați (15-24 ani). Dacă ne uităm după 25 de ani, rata șomajului este mai mică.", a subliniat președintele CNIPMMR.

În opinia sa, șomajul nu reflectă o creștere îngrijorătoare, potrivit datelor oficiale, ca urmare a intervențiilor destul de rapide ale mediului public cu privire la păstrarea angajaților: șomajul tehnic, programul flexibil de muncă "Kurzarbeit" pentru susținerea a 41,5% din salariu.

Totodată, ca efect a încetării activității în economie, s-a înregistrat un recul atât pe partea de înmatriculări de firme, cât și pe partea de închideri.

"În mod normal ai un număr ridicat de firme care intra în economie și un număr ridicat de firme care ies din economie. Acum lucrurile s-au suspendat și pe partea de înmatriculări, dar și pe partea de închideri de firme. Activitatea nu a fost atât de intensă în economie. (...) În ceea ce privește înscrierea de firme, avem un recul destul de puternic, respectiv 27%. Dacă, într-o jumătate de an, în mod normal, aveam undeva spre 100.000 de firme, acum avem 70.000 - 80.000 de firme, un recul de aproximativ de 25%, o scădere în ceea ce privește înscrierea de

noi firme. De altfel, aceste date statistice ne dau si raspunsurile: avem din nou nevoie de un nou program de sustinere a start-up-urilor în economie pentru ca ai nevoie de noi oameni, cu energie, cu încredere, care sa intre din nou în sfera antreprenoriatului si sa rebalansam acest recul al înmatricularilor.", a explicat Florin Jianu,

Presedintele CNIPMMR a subliniat ca, daca ne uitam la închiderea de firme, dizolvarile, suspendarile "avem o scadere de peste 20%".

"Daca ne uitam la radieri, în prima jumatate a anului avem un recul de 60%. Se radiau aproximativ 78.000 de firme la jumatatea anului, ca sa avem un reper clar, iar în 2020 s-au radiat 32.000 de firme.", a explicat Jianu.

În opinia sa, cele mai importante programe de interventie, care au avut cel mai mare impact sunt somajul tehnic, munca flexibila, IMM Invest, si masura care se refera la capitalul de lucru.

"Au mai fost câteva masuri administrative de tipul suspendarii platii datoriilor, amânarea. Acum, pâna anul viitor, fiecare întreprinzator își poate realiza un plan de conformare pentru a-si plati datoriile acumulate în perioada anterioara. Și la nivel european au fost cam aceleasi tipuri de interventii, diferenta a fost ca alte tari le-au facut cu o viteza mult mai mare: ma refer cu precadere la ceea ce au însemnat granturile de capital de lucru - Germania, Franta, Italia, Spania au dat bani mult mai rapid. Daca vorbim de somajul tehnic, a ajutat, pentru ca altfel s-ar fi pierdut foarte multe locuri de munca. Au fost sectoare întregi care au fost în lockdown. Și acum sunt sectoare precum Horeca, restaurantele care sunt închise. Daca nu ar fi existat acest somaj tehnic, oamenii ar fi ajuns în somaj.", a mai spus presedintele CNIPMMR.

Cu ocazia lansarii Cartei Albe a IMM-urilor, Florin Jianu a afirmat ca jumatate dintre întreprinderile mici si mijlocii din România si-au redus activitatea în acest an, ca urmare a pandemiei de coronavirus, iar o treime dintre ele au trimis salariatii în somaj tehnic.

Potrivit acestuia, daca în 2019, principalele probleme ale firmelor mici si mijlocii erau cele privind angajarea, pregatirea si mentinerea personalului, debirocratia, inflatia, în acest an lucrurile s-au schimbat, iar pe primul loc este incertitudinea cu privire la evolutiile viitoare, scaderea cererii interne si suspendarea temporara a activitatii din cauza Covid.

Jumatate dintre IMM-uri si-au redus activitatea, 38% sunt la aceiasi parametri si doar 13% si-au amplificat-o anul acesta.

O treime dintre firme au trimis salariatii în somaj tehnic, 22% au amânat plata impozitelor si 14% pe cea a chiriilor, 11% au luat credite prin IMM Invest, 10% au amânat plata utilitatilor si 7% plata creditelor catre banci.

"Ceea ce este îmbucurător este ca a scazut numarul celor care se autofinanteaza, aceasta si ca urmare a instrumentelor de tip munca flexibila, capital de lucru, somaj tehnic", a adăugat Jianu.

În alt element pozitiv este ca patru din zece antreprenori sustin ca vor sa acceseze fonduri europene, pondere în crestere fata de trei din zece anul trecut.

"Ca noutati, constatam ca oportunitati faptul ca 9 din 10 IMM-uri au computer si laptop si lucreaza digital, pentru prima oara am inclus si social media sa vedem câti întreprinzatori folosesc social media, iar raspunsul este 4 din 10. În continuare cei care au site propriu sunt la un nivel scazut, ceea ce arata o nevoie de investitii în aceasta zona", a mai spus reprezentantul IMM-urilor.

Al doilea val al pandemiei a afectat în principal sectorul firmelor mici si mijlocii

Sectorul IMM a fost unul dintre cele mai afectate sectoare de criza Covid-19, atât în România, cât și la nivel global.

Al doilea val al pandemiei de Covid și noile restricții impuse de autorități au afectat și mai puternic economia românească, în principal sectorul IMM-urilor, acolo unde problemele financiare s-au acutizat. Astfel, 58% dintre reprezentanții companiilor, chestionate într-un nou barometru Sierra Quadrant & Frames, afirmă că mai au fonduri disponibile numai pentru 1-2 luni, 22% estimează că banii din firmă le ajung pentru 2-4 luni, 8% nu dispun de lichidități și numai 12% au la dispoziție finanțare pentru un termen mai mare de patru luni..

Luna noiembrie a adus o accentuare a problemelor din economia românească, pe fondul dificultăților generate de pandemie. Scăderea vânzărilor, accentuarea blocajului financiar și, în general, contractia la nivel de business și consum au influențat în mod semnificativ finanțele companiilor, mai ales a celor mici și mijlocii.

În acest context, cei mai mulți dintre cei chestionați au declarat că au ajuns în această situație ca urmare a scăderii vânzărilor (61%), accentuarii blocajului financiar (14%), reducerii creditului furnizor (12%) și accesului limitat la finanțarea bancară (8%). Totodată, 5% dintre manageri au indicat alte cauze.

Totodată, 21% din totalul oamenilor de afaceri intervievați au afirmat că au apelat la procedura de amânare a plății taxelor la stat, dar cei mai mulți (41%) au redus costurile logistice (renegocierea chiriilor pentru spații de lucru, transport, reducerea facturilor la utilități, funcționarea birourilor etc.), în timp ce 27% și-au schimbat politica de preț, iar 9% au recurs la optimizarea schemelor de personal. Doar 2% au menționat alte soluții.

Barometrul privind starea economiei, efectuat de compania de consultanță Frames și Sierra Quadrant, a fost realizat în perioada 10 - 15 noiembrie 2020, pe un esantion reprezentativ de 300 de firme din diverse domenii de activitate, de la comerț, la servicii financiare, agricultură, energie, confecții, IT etc.

Măsuri și instrumente de limitare a efectelor Covid-19 asupra mediului de afaceri

Autoritățile au luat o serie de măsuri astfel încât să se asigure păstrarea locurilor de muncă pentru salariații care activau în industriile puternic afectate de restricțiile impuse în contextul pandemiei. Printre măsurile luate sunt programul IMM Invest, plata somajului tehnic de către Guvern, plata indemnizației de 41,5% din salariul brut pentru reluarea activității angajaților care au fost în somaj tehnic, avantaje fiscale precum suspendarea obligației de plată a unor taxe, bonificatii la plată impozitelor și altele.

Programul IMM Invest ajunsese la finalul lunii noiembrie la 23.000 de credite și 16 miliarde de lei infuzie de capital în sectorul IMM, la patru luni de când a fost acordată prima garanție de Fondul National de Garantare. "Este aproape 1,6% din PIB și arată practic rolul multiplicator pe care garanția îl are pentru economie.", declară directorul general al FNGCIMM, Dumitru Nancu.

Pe lângă programul IMM Invest, aflat în derulare la nivel național, se regăsește în cadrul Planului de investiții și relansare economică, un alt program de sprijin, pentru creditarea companiilor cu o cifră de afaceri mai mare de 20 de milioane de lei pentru capital de lucru și investiții. În cadrul programului IMM Leasing, se oferă garanții pentru leasingul financiar acordat IMM-urilor cu scopul de a achiziționa echipamente necesare derulării activității. Alte programe de garantare sunt IMM Factor, Agro Invest.

Guvernul României a anunțat la 1 iulie 2020 planul de relansare economică, construit în jurul sumelor alocate României de Comisia Europeană sub forma de asistentă pentru redresarea societăților comerciale și pentru ieșirea din criză. Planul arată viziunea Guvernului cu privire la modul în care efectele pandemiei de COVID-19 pot fi depășite prin sprijinirea celor mai afectate sectoare. Bugetul european alocat va putea fi, însă, accesat de societățile

vizate doar pe baza unor proiecte concrete si a unor planuri de afaceri pe termen lung, sustin specialistii Deloitte.

Dincolo de aceste masuri, ceea ce este cu adevarat important pentru IMM-uri este faptul ca, pentru prima data, Guvernul României își stabileste ca prioritate digitalizarea IMM-urilor si decide acordarea unor granturi pentru agentii economici în vederea automatizarii fluxurilor economice si a educatiei digitale a angajatilor, sustin expertii Deloitte.

Astfel, sumele prevazute în planul anuntat de Guvern nu vor putea fi accesate fara un plan de afaceri solid, realizat pe termen lung, astfel ca este esential ca IMM-urile sa gândeasca proiecte concrete de accesare a fondurilor, sa decida cu privire la investitiile pe care le urmaresc, sa identifice fluxurile economice care pot fi automatizate si sa își faca un plan de dezvoltare profesionala a salariatilor. Totodata, societatile trebuie sa își evalueze îndeplinirea conditiilor de eligibilitate pentru accesarea ajutorului de stat.

Comisia Europeana a aprobat în august schema de ajutor de stat în valoare de 935 milioane euro pentru acordarea de granturi IMM-urilor afectate de pandemia COVID-19, sprijin ce va fi finantat prin intermediul Programului Operational Competitivitate 2014-2020. Valoarea totala a granturilor ce vor fi acordate IMM este de 1 miliard euro, suma ce include si contributia de la bugetul de stat si cofinantarea asigurata de beneficiari. Masura se va adresa întreprinderilor mici si mijlocii (IMM) care își desfasoara activitatea în anumite sectoare si unor întreprinderi mari legate de IMM-urile eligibile, care au avut de suferit de pe urma epidemiei de coronavirus. Scopul schemei este sa furnizeze lichiditati întreprinderilor respective, permitându-le astfel sa își continue activitatile, sa înceapa sa investeasca si sa își pastreze forta de munca.

Tot în august, Guvernul a reglementat printr-o ordonanta de urgenta asa-numita "munca flexibila" (programul flexibil de munca "Kurzarbeit"), prin care angajatorii companiilor afectate de restrictiile din pandemie pot reduce programul de lucru al salariatilor cu maxim 50% din timpul de lucru contractat, iar angajatii pot primi de la stat o indemnizatie în valoare de 75% din diferenta dintre salariul brut din contract si salariul brut aferent orelor de munca prestate în programul redus.

Masuri, înca din perioada starii de urgenta

Guvernul a decis sa majoreze plafonul de garantare a creditelor pentru IMM-uri cu 5 miliarde de lei, anunta premierul Ludovic Orban în 19 martie.

"Am decis, prin ordonanta de urgenta, sa majoram plafonul de garantare a creditelor pentru IMM-uri prin intermediul Fondului de garantare. Majorarea plafonului am putut sa o facem în prima faza cu 5 miliarde (de lei - n.r.). Suntem pregatiti sa majoram acest plafon cu înca 5 miliarde daca e necesar si, de asemenea, daca va fi necesar, sa ne ducem pâna la o majorare cu 15 miliarde a plafonului de garantare. Practic, garantam credite pentru investitii si pentru asigurarea capitalului de lucru. Dobânda pentru ambele produse este subventionata în proportie de 100%. De asemenea, garantia functioneaza pentru 90% din credite în cazul creditelor pâna într-un milion si garantia va fi de 50% penru creditele de este un milion", declara Orban la acea data.

Totodata, la sfârșitul lunii martie Ministerul Economiei anunta masuri pe perioada starii de urgenta pentru beneficiarii programelor nationale derulate. Astfel, Ministerul Economiei a adoptat, prin Ordin al Ministrului publicat în Monitorul Oficial, masuri pe perioada starii de urgenta, care vin în sprijinul IMM-urilor beneficiare ale programelor nationale destinate înfiintarii si dezvoltarii întreprinderilor mici si mijlocii derulate de minister.

Reprezentantii Ministerului Economiei faceau referire la programul pentru stimularea înfiintarii întreprinderilor mici si mijlocii 'Start-up Nation - România, editiile 2017 si 2018', la programul de dezvoltare a activitatilor de comercializare a produselor si serviciilor de piata, editiile 2017 si 2018, precum si la programul national multianual de microindustrializare, editiile 2017 si 2018.

"Lucram în continuare pentru a găsi cele mai eficiente măsuri pentru mediul de afaceri românesc, gândindu-ne permanent și la ce va urma după această criză. Este necesară o relaxare fiscală pentru companii în această perioadă, de aceea, am propus aceste măsuri economice concrete pentru beneficiarii programelor noastre care sunt afectați de criza generată de noul coronavirus. Economia va trebui restartată, resetată și adaptată noilor cerințe. Suntem în dialog permanent cu reprezentanți ai mediului de afaceri pentru a minimiza efectele negative cauzate de criza pandemică", declară Virgil-Daniel Popescu, ministrul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri.

Vicepremierul Raluca Turcan anunță în 16 aprilie că, după încetarea stării de urgență va fi lansat "un al doilea pachet" de măsuri pentru repornirea economiei, după ce Guvernul rectificase bugetul de stat direcționând fonduri pentru lupta împotriva epidemiei de COVID-19.

Potrivit Ralucai Turcan, pentru susținerea schemei de ajutor de stat pentru IMM, bugetul Ministerului Finanelor Publice urma să fie suplimentat cu 200 milioane lei, iar peste 3 miliarde de lei vor trece în Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului.

În 28 aprilie, portalul www.imminvest.ro a fost deschis pentru aplicanți la ora 9:00, iar după 30 de minute peste 6.200 de utilizatori erau înregistrați în diferite etape de înscriere în aplicație, în timp ce peste 2.600 de aplicanți finalizaseră cu succes înscrierea, informa Fondul National de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii (FNGCIMM).

De asemenea, la finalul lunii aprilie, ministrul Fondurilor Europene, Marcel Bolos, anunță că bugetul de sprijin și intervenție din fonduri europene destinat IMM-urilor este de circa un miliard de euro, după o serie de negocieri derulate cu Comisia Europeană care au permis dublarea acestuia.

"Am avut o serie de negocieri pe care le-am derulat cu Comisia Europeană pentru a avea un buget cât mai mare pentru intervenția și sprijinul de care au nevoie IMM-urile în această perioadă. Vestea cea bună este că, deși am pornit în negocieri cu un buget de aproximativ 500 de milioane de euro, astăzi am dublat această sumă și am ajuns ca acest buget de sprijin și intervenție pentru IMM-uri să fie în jur de 1 miliard de euro.", a spus Bolos.

Tot la finalul lunii aprilie, ministrul Fondurilor Europene, Marcel Bolos anunță că propunerea de buget pentru IMM-urile din România în următoarea perioadă de programare este de 3 miliarde de euro, iar scopul este ca finalul anului să ne prindă cu programele operaționale negociate, astfel încât, după aprobarea regulamentului financiar al Comisiei Europene, să fie doar o chestiune de timp pentru emiterea deciziei de aprobare a acestora.

În 5 mai, Fondul National de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Banca Românească anunțau acordarea primului credit de investiții în valoare de 1,48 milioane de lei și prima linie de credit pentru finanțarea capitalului de lucru, de 1,1 milioane de lei, în cadrul Programului IMM Invest România.

În iunie, Președintele Klaus Iohannis a promulgat Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență privind programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM Invest, care prevede pentru acest an un plafon total de 30 miliarde lei al garanțiilor de stat ce pot fi acordate pentru obținerea de credite de la aceste firme.

Totodată, Liviu Rogojinaru, secretar de stat în Ministerul Economiei declară că mediul de afaceri va interacționa cu autoritățile statului doar online, iar firmele care nu vor reuși să facă fața digitalizării și inteligenței artificiale vor dispărea din piață.

În iulie, Guvernul a adoptat forma finală, prin ordonanță de urgență, a noului program IMM Leasing, precum și schema de garantare a accesului la credite pentru capital de lucru și investiții pentru companiile mari.

De asemenea, Guvernul a aprobat, printr-un memorandum, un nou produs, IMM Factor, privind garantarea instrumentelor de plata în relațiile comerciale dintre comercianți.

Potrivit unui proiect de Ordonanță publicat de Ministerul Finanțelor Publice, plafonul total al garanțiilor ce pot fi acordate în programul IMM Invest va crește la 20 de miliarde de lei, de la 15 miliarde de lei în prezent, iar beneficiarii programului nu vor mai fi obligați să pastreze personalul până la sfârșitul anului în curs. Instituția precizează că a obținut acordul Comisiei Europene pentru aceste schimbări în schema de ajutor de stat în data de 7 august.

În 27 august, Comisia Europeană anunță că a aprobat schema de ajutor de stat în valoare de 4,521 miliarde de lei (935 milioane de euro) introdusă de România pentru a susține companiile afectate de pandemia de coronavirus. Acest suport va lua forma unor granturi directe pentru capital de lucru și investiții productive și va fi cofinanțat de Fondul European de Dezvoltare Regională.

Președintele Klaus Iohannis a promulgat, la finalul lunii octombrie, Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului Operațional Competitivitate 2014 - 2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene.

Legea prevede că, în contextul crizei provocate de pandemie, să beneficieze de microgranturi pentru capital de lucru și alți profesioniști care desfășoară profesii liberale, pe lângă PFA-uri și ONG-uri cu activitate economică.

Totodată, ministrul Finanțelor Publice, Florin Cîtu, anunță în noiembrie că IMM Invest este cel mai de succes program, după ce plafonul de 15 miliarde de lei garanții a fost epuizat și apoi crescut la 20 de miliarde de lei și va fi majorat din nou la nevoie.

Potrivit unui proiect de ordonanță de urgență postat pe site-ul Ministerului Fondurilor Europene în noiembrie, Guvernul urmărește modificarea criteriilor de selecție pentru acordarea granturilor către IMM-uri, astfel încât mai multe firme să poată beneficia de acești bani.